

DOI: 10.5281/zenodo.2352214

UDC Classification: 339.54

JEL Classification: F13

TENDENCIES OF DEVELOPMENT OF NATIONAL TRADE AND ECONOMIC POLICIES UNDER CURRENT CONDITIONS

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОЛІТИК В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Olena V. Bulatova, Doctor of Economics, Professor
Mariupol State University, Mariupol, Ukraine

ORCID: 0000-0001-7938-7874

Email: olena_bulatova@yahoo.com

Recieved 21.05.2018

Нестабільність умов функціонування світового господарства, посилення міжнародної конкуренції на тлі поглиблення глобалізаційних процесів.

Ретроспектива розвитку світового господарства доводить, посилення кризових явищ призводить до перефокусування національних торговельно-економічних політик у сторону посилення протекціоністського захисту, який не тільки набирає обертів, а й втілюється у нові форми. Завдяки діяльності СОТ забезпечується загальносвітова лібералізація торговельно-економічних відносин. Однак на тлі повільного розвитку багатостороннього переговорного процесу в рамках Дохійського раунду, поширенням регіональних інтеграційних ініціатив економічна взаємозалежність між країнами світу вже практично не дозволяє проводити узгоджену політику як у зовнішній, так і внутрішній сферах.

Розвиток інтеграційних блоків сприятиме посиленню суперечностей між врегулюванням торговельно-економічних відносин з боку СОТ та особливим механізмом реалізації регіональних торговельних угод. Правила, що регламентують розвиток і діяльність регіональних торговельних угод з боку СОТ, мають недостатню ефективність, а від так, вони потребують прийняття нових механізмів торговельної взаємодії і на багатосторонньому і на регіональному рівнях. Це вимагає відповідних досліджень не тільки потенціалу розвитку багатосторонніх та регіональних механізмів торговельно-економічного співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Intelligent підходи до протекціонізму й досі залишаються дискусійними серед широкого загалу міжнародних організацій, національних установ, академічного середовища тощо. У сучасних наукових дослідженнях визначається, що незважаючи на лібералізацію торговельного режиму в цілому у світі, протекціонізм поступово зростає. Болдвін Р. (Baldwin R., 2009) досліджуючи антикризові заходи, які застосували національні уряди задля поживлення економічної

Булатова О.В. Тенденції розвитку національних торговельно-економічних політик в сучасних умовах. Оглядова стаття.

Розглянуто сучасні торговельні заходи, що застосовуються національними урядами для реалізації торговельно-економічної політики в кризових та посткризових умовах розвитку світового господарства. Виділено збільшення торговельних бар'єрів та посилення протекціоністських тенденцій у національних торговельно-економічних політиках. Доведено, що в умовах нової економічної реальності торговельні обмежувальні заходи активно застосовують, як розвинуті країни, так і країни, що розвиваються. Нетарифні бар'єри та обмеження, що впливають на сегментацію ринків, і на узгодження яких спрямована дія усіх переговорних процесів, як на регіональному, так і на багатосторонньому рівнях. Нові механізми співпраці мають ґрунтуватись на транспарентному механізмі розвитку регіональних торговельних угод в межах багатосторонньої торговельної системи.

Ключові слова: торговельно-економічна політика, протекціонізм, СОТ, регіональні торговельні угоди

Bulatova O.V. Tendencies of development of national trade and economic policies under current conditions. Review article.

The article studies modern trade measures applied by national governments for the implementation of trade and economic policy in crisis and post-crisis conditions for the world trade development and defines the enlargement of trade barriers and intensification of protectionist tendencies of national trade and economic policies. The author proves that in terms of new economic reality restrictive measures in trade are frequently applied by both developed and developing countries. Non-tariff barriers and limitations impose more and more influence on market segmentation, which every negotiations seek to coordinate at both regional and multilateral levels. New mechanisms for cooperation should be based on transparent mechanism for development of regional trade agreements in terms of multilateral trade system.

Keywords: national trade and economic policies, protectionism, WTO, regional trade agreements

активності в умовах кризової фази економічного розвитку, прийшов до висновку, що країни світу стали активно впроваджувати захисні заходи, а від такторговельних бар'єрів в сучасних умовах мають тенденцію до збільшення [1].

Вотсон В., Саллі Дж. (Watson W, Sallie J., 2013) акцентують увагу на застосуванні інструментарію регуляторної політики (нормативний протекціонізм) задля створення нерівних (дискримінаційних) умов по відношенню іноземного виробника задля забезпечення конкурентних переваг та захисту національного виробництва [2].

У дослідженні експертів ООН [3], присвяченому розвитку міжнародної торгівлі після економічної кризи (2010), наголошується, що в умовах нової економічної реальності торговельні обмежувальні заходи активно застосовують, як розвинуті країни, так і країни, що розвиваються. Однак наявність багатостороннього механізму регулювання з боку СОТ не дозволило протекціонізму значно пошитись у світовій економіці. Одночасно, існуючі правила СОТ не врегульовують увесь комплекс проблем, пов'язаних із застосуванням обмежувальних заходів (у сфері навколишнього середовища, держзакупівель тощо), а від так посилюються регіональні інтеграційні ініціативи, які призводять до укладання відповідних регіональних або двосторонніх угод про вільну торгівлю, та, відповідно, створенню регіональних механізмів регулювання торговельно-економічних відносин.

Актуальність та проблемність тематики протекціонізму знаходиться під постійною увагою не тільки міжнародних організацій, но і з боку державних установ та інституцій. Так, у дослідженні [4], проведеному у 2016 році Національною торговельною радою Швеції (державної агенції, що відповідає за питання, пов'язані з зовнішньою торгівлею та торговельною політикою) виокремлюються два підходи щодо визначення протекціонізму, з одного боку, безпосередня дискримінація іноземних суб'єктів, з іншого, застосування обмежень торгівлі. Ознаками зростання протекціонізму у сучасних умовах є те, що країни підтримують зростання тарифів не тільки для захисту, а й для того, щоб використовувати їх як інструмент переговорного процесу. Крім того, спостерігається тенденція посилення до використання непрозорих та дискримінаційних бар'єрів нетарифних обмежень.

Таким чином, у сучасних розробках протекціонізм розглядається і як обмеження торгівлі, і як певна дискримінація учасників міжнародних економічних відносин. Уповільнення багатостороннього переговорного процесу із одночасним посиленням двосторонніх регіональних домовленостей актуалізує нові пошуки щодо перегляду торговельних політик як на рівні національних суб'єктів, так і інтеграційних об'єднань країн. Фактично можна зазначити, що оскільки потен-

ціал лібералізації тарифних інструментів вичерпується, то основні прояви посилення протекціонізму слід виявляти серед нетарифних обмежень, особливо ці тенденції спостерігаються у кризових умовах.

Метою статті є оцінка сучасних торговельних заходів, що застосовуються національними урядами для реалізації торговельно-економічної політики в кризових та посткризових умовах розвитку світового господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Темпи приросту світової торгівлі постійно випереджають темпи приросту світового ВВП, що є свідченням постійного поглиблення процесів інтернаціоналізації. Зміни, що відбуваються в економічній сфері (міжнародних товарообмінних процесах, розвитку фінансової сфери), в першу чергу набули ознак глобальних. Історично світові обсяги торгівлі товарами зростають приблизно в 1,5 рази швидше, ніж світовий реальний ВВП. Глобальна криза внесла суттєві корективи в динаміку щорічних темпів зростання не тільки світової торгівлі, ВВП, а й інвестиційної активності, споживання, безробіття тощо, що сприяло активному впровадженню відповідних антикризових заходів як з боку національних урядів, так міжнародних організацій. Впровадження цих заходів дозволило зменшити швидкість падіння обсягів міжнародної торгівлі та виробництва, але ж їх масштаби виявились катастрофічними. За 2009 рік скорочення ВВП становило -2,6%, експорту -12,1% – це найбільші темпи падіння за останні п'ятдесят років не тільки в виробничій та торговельній сферах. Окрім цього відбулося скорочення споживання (-1,1% із розрахунку на душу населення), інвестиційної активності (відповідно, на 8,74%) тощо[5].

Відношення зростання торгівлі до зростання ВВП (еластичність торгівлі відносно ВВП) у середньому у 1990-х роках становило більше 2,0, то у після кризові роки (2011-2016рр.) цей показник скоротився до 1,0, і лише у 2017 році наблизився до середнього історичного показника (табл. 1).

Окрім антикризових заходів, спрямованих на відновлення та розширення економічної активності національні уряди стали активно впроваджувати захисні заходи, що дозволило виділити збільшення торговельних бар'єрів та посилення протекціоністських тенденцій у національних торговельно-економічних політиках. Нові обмеження імпорту, які було введено в межах антикризових заходів, тільки по країнам G20 охоплювали протягом жовтня 2008-жовтня 2009 років 0,8% світової торгівлі і включали 66 торговельних обмежень і 47 інших заходів, що обмежували торгівлю[1]. Протягом наступного періоду (жовтень 2009 року-лютий 2010 року), обмеження було скорочено вдвічі, однак і вони складали 0,4% загального обсягу світової торгівлі.

Як захисний засіб країни стали активно використовувати й антидемпінгові процедури, кількість яких також зросла у кризовий період.

Основна частина антидемпінгових процедур (27%) була застосована по відношенню до продукції, виробленої в Китаї [2].

Таблиця 1. Обсяги світового товарного експорту та зростання реального ВВП,(річна зміна, %)

Роки	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
Обсяг світового товарного експорту	2,7	2,5	1,8	4,7	4,4	4,0
розвинуті країни	2,1	2,3	1,1	3,5	3,8	3,1
країни, що розвиваються	2,7	2,4	2,3	5,7	5,4	5,1
Реальний ВВП	2,7	2,7	2,3	3,0	3,2	3,1
розвинуті країни	2,0	2,3	1,6	2,3	2,4	2,2
країни, що розвиваються	4,3	3,7	3,6	4,3	4,6	4,6

Примітка: * прогнольні оцінки

Джерело: складено автором за матеріалами [5]

Для захисту національних економік країни світу застосовували різні фіскальні заходи підтримки, при чому розвинуті країни світу надавали найбільшу перевагу використанню субсидій та інших форм підтримки, в той час як країни, що розвиваються, найбільш частіше застосовували імпорتنі тарифи. Використання податків як стимулюючого механізму було більш поширено серед розвинутих країн світу (42,9% від загального обсягу), серед деяких країн, що розвиваються їх обсяг також був значним (Росія – 31,3%, Чилі – 46,0%, Індонезія – 76,9% , хоча й в середньому по цій групі країн він склав 16,4% [6]. У середньому на розвиток стимулюючих ініціатив країнами світу протягом 2008-2010 років було спрямовано значні обсяги фіскальних стимулів: розвинутими країнами світу в середньому було витрачено близько 2,1% ВВП, країнами, що розвиваються – 5,6% ВВП. Найбільший за розмірами пакет стимулюючих заходів було реалізовано серед розвинутих країн в США (821

млрд. дол.) та Японії (117 млрд. дол.), серед країн, що розвиваються – в Китаї (568 млрд. дол.) У країнах Європейського Союзу в межах затвердженої урядової допомоги фінансового сектору за період з жовтня 2008 по жовтень 2010 років було спрямовано 4,5 трлн. євро, що становить 39% ВВП країн EU [7].

За кількісними та вартісними показниками світова торгівля у 2017 році зросла найбільше у посткризовий період. Зростання експорту товарів становило 11% (17,7 трлн. дол.), торгівля послугами зросла на 7% і становила 5,3 млрд. дол. У той же час, регулярний моніторинг торговельних заходів, що проводить СОТ, демонструє, що протекціоністські тенденції не зменшуються навіть на тлі поступового зростання світової торгівлі до рівня кризових показників. Так, за період з жовтня 2017 року по травень 2018 року, заходи, що обмежують торгівлю, порівняно із попереднім періодом (з травня 2017 року по жовтень 2017 року) зросли удвічі (рис. 1).

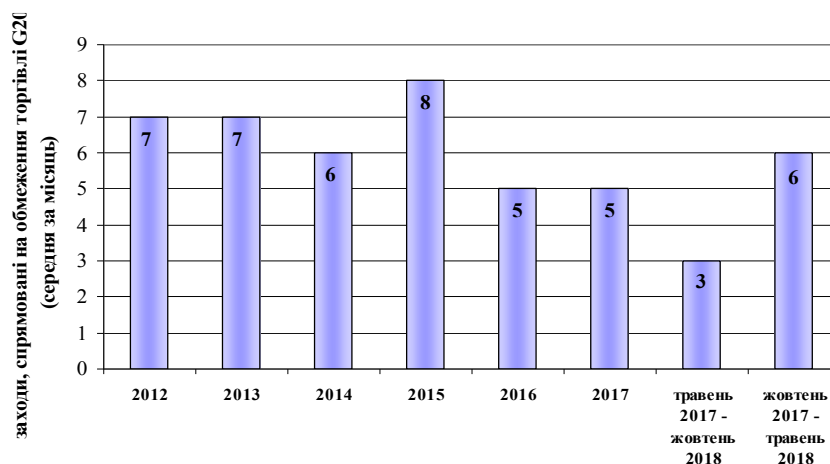

Рис. 1. Заходи, спрямовані на обмеження торгівлі G20 (середня за місяць)

Джерело: складено автором за матеріалами [8]

Нові торговельні обмежувальні заходи, які застосували країни G20, були пов'язані із посиленням митних процедур, введення експортного мита, податків тощо. У цілому за цей період таких заходів було застосовано 39 (табл.2).

Обсяг торгівлі, який припадає на сферу застосування обмежувальних заходів становить 74,1 млрд. дол. США, або 0,61% вартості імпорту товарів G20 або 0,47% вартості імпорту товарів у світі. Основними секторами економік, де було

застосовано заходи обмежувального характеру, залишаються: мінеральні ресурси та паливо – 30,2%, електричні машини та їх частини – 20,7%, чавун і сталь – 11,4%, алюміній та вироби з нього – 10,2%.

Слід зазначити, що у той самий період (жовтень 2017р.-травень 2018р.) країнами G20 також було здійснено 47 заходів (зниження,

спрощення митних процедур, зменшення податків на імпорту тощо), впровадження яких сприяло полегшенню торгівлі. Серед заходів, що полегшують торгівлю домінують скорочення (або скасування) імпорتنних тарифів, а також спрощені митні процедури для імпорту та зменшення податків. У середньому країнами приймалось 7 подібних заходів на місяць (рис. 2).

Таблиця 2. Заходи, спрямовані на обмеження експорту та імпорту G20

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	травень 2017- жовтень 2017	жовтень 2017-травень 2018
Імпорт	59	59	45	60	42	38	10	33
тариф	25	34	29	35	25	23	9	25
митні процедури	25	15	12	18	13	13	1	5
податки	3	3	2	4	2	0	0	2
кількісні обмеження	4	7	2	3	2	2	0	1
інше	2	0	0	0	0	0	0	0
Експорт	10	20	14	23	6	11	3	4
податки	1	1	4	5	1	3	1	2
кількісні обмеження	5	4	5	4	1	4	1	1
інше	4	15	5	14	4	4	1	1
Інші заходи	9	4	9	9	10	11	3	2
Локальний компонент	4	4	9	9	7	10	3	1
інше	5	0	0	0	3	1	0	1
Усього	78	83	68	92	58	60	16	39
У середньому на місяць	6.5	6.9	5.7	7.7	4.8	5.0	3.2	5.6

Джерело: складено автором за матеріалами [8]

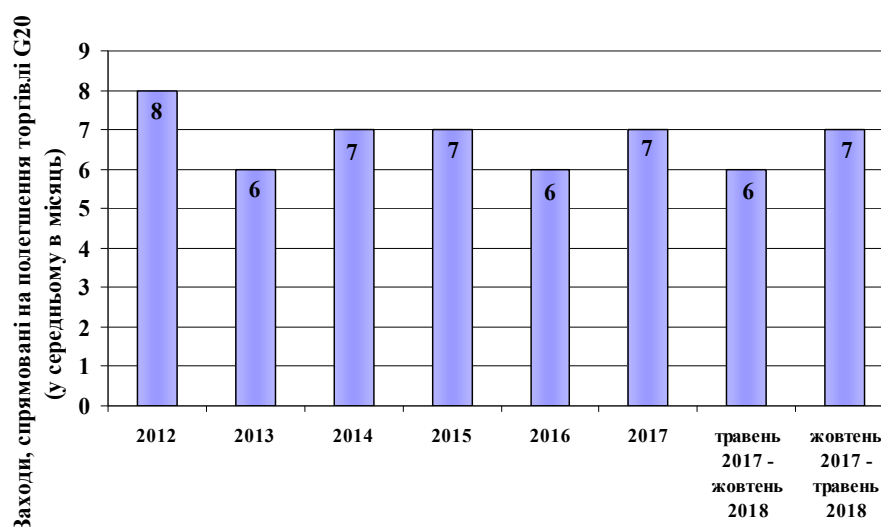

Рис.2. Заходи, спрямовані на полегшення торгівлі G20 (середня за місяць)

Джерело: складено автором за матеріалами [8]

Не зважаючи на те, що за попередніми оцінками обсяг торгівлі, що пов'язаний із заходами, які спрямовані на полегшення торгівлі, виявляється більш, ніж обсягів, пов'язаних із обмежувальними заходами – 82,7 млрд. дол. проти

74,1 млрд., нарощування подібної ескалації у торговельних взаємовідносинах є загрозою для економічного зростання та післякризового відновлення у всіх країнах. Крім того, під різноманітні торговельні розслідування підпадає

52,3 млрд. дол.(впровадження захисних заходів сприяло ініціюванню майже половину усіх зареєстрованих торговельних заходів. Слід зазначити, що майже 80% нових розслідувань пов'язані із антитемпінговими розслідуваннями) [8].

Як відомо, основи сучасної багатосторонньої торговельної системи було закладено в перші роки після Другої світової війни задля забезпечення нового економічного порядку в світі, що ґрунтується на ідеї рівності всіх сторін, що беруть участь у міжнародному обміні. Ця ідея конкретизувалася в декількох положеннях ГАТТ, які потім продовжувала реалізовувати СОТ: «режим найбільшого сприяння» (центральне положення про необхідність дотримання рівності і недискримінації всіх учасників зовнішньої торгівлі, винятки лише у випадках створення спеціальних економічних (інтеграційних) угруповань); мита визнаються як єдиний прийнятний засіб зовнішньоторговельного регулювання; відмова від односторонніх дій на користь переговорів і консультацій; принцип «єдиного пакету» прийняття всіх угод, які прийнято під час попередніх раундів переговорів, у тому числі зобов'язання з боку країн дотримуватись вимог багатосторонніх угод при проведенні внутрішньої політики.

Кількість країн-членів СОТ становить 164, СОТ здійснює нагляд за широким спектром торгово-політичних угод і має значно більше повноважень завдяки постійному вдосконаленню ряду процедур ухвалення рішень під час проведення відповідних раундів-переговорів. У свою чергу, з кожним новим раундом переговорного процесу суттєво зростає кількість укладених регіональних торговельних угод, яких нотифіковано 673, у тому числі діючих 459 (станом на середину 2018 року) [9]. Активізація регіональних інтеграційних ініціатив паралельно з розвитком Дохійського раунду викликала чи замало дебатів щодо сумісності та потенціалу розвитку багатосторонніх та регіональних підходів до торговельного співробітництва в світовому господарстві, фрагментація якого стала посилюватися.

Сьогодні у світі існує певна суперечність та певна конкуренція між механізмом врегулювання торговельно-економічних відносин з боку Світової організації торгівлі (СОТ) та регіональними інтеграційними угодами. Механізми регіональних угод та результати їх практичної реалізації є досить складними, і пов'язані з розробкою та впровадженням відповідних норм, правил, регламентів і стандартів. Розповсюдження ідей регіоналізму в глобалізованому світі, значне поширення регіональних інтеграційних проєктів в світовій економіці фактично доводять, що регіональні механізми інтеграційної взаємодії не можуть бути проігноровано з боку багатосторонньої системи регулювання та глобального управління.

СОТ забезпечує єдині правила розвитку світової торгівлі, що створює справедливий, недискримінаційний, взаємний характер торговельно-економічних відносин між всіма країнами світового господарства. Як виявилось, у кризових умовах розвитку світової економіки саме багатосторонній механізм регулювання торговельних відносин не дав поширитись протекціоністським заходам в світі, які почали застосовувати країни для захисту національної економіки. З іншого боку, саме глобальні кризові явища виявили невідповідність поточних домовленостей та інститутських структур, що діють на глобальному рівні, в такому важливому питанні світогосподарського розвитку, як зменшення світового економічного дисбалансу. Правила, що регламентують розвиток і діяльність регіональних торговельних угод з боку СОТ, мають недостатню ефективність, а від так, вони потребують розвитку транспарентного механізму розвитку регіональних торговельних угод в межах багатосторонньої торговельної системи [10].

Визначений транспарентний механізм має охоплювати такі складові, як: визначення періоду повідомлення про укладання регіональної торговельної угоди, забезпечення доступності і повноти статистичної інформації, що характеризує діяльність регіонального угруповання, обов'язкове повідомлення про зобов'язання учасників угруповання, вдосконалення багатостороннього механізму надзору за регіональними торговельними угодами, що забезпечує системність аналізу, однорідність вимог тощо.

Важливим кроком в розвитку цього механізму регулювання є прийняття членами СОТ «Компендіуму положень, що регламентують регіональні торговельні угоди» (Компендіум). Регіональні торговельні угоди, які нотифіковано в СОТ, мають підлягати нагляду з різних сторін, незалежно від глибини інтеграційних процесів та їх складності. Відповідно до рішення, задекларованого у Компендіумі, запропоновано раціоналізацію процедур СОТ відносно регіональних угод задля забезпечення системного аналізу їх діяльності. Підкреслено, що до всіх регіональних торговельних угод, нотифікованих СОТ, мають бути застосовані однорідні вимоги (розділ II Компендіуму). Таким чином, саме регіональні угоди та інститути, які забезпечують розвиток регіональних інтеграційних структур, можуть стати важливою складовою в структурі сучасного глобального управління, оскільки вони спроможні адаптувати глобальні угоди до регіональної специфіки, тим самим забезпечивши їх ефективну реалізацію. Поширення торговельних обмежень у посткризовий період актуалізує необхідність розвитку багатостороннього механізму регулювання суперечок, що виникають у взаємній торгівлі країн. Більш того, діючі угоди СОТ було укладено ще під час Уругвайського раунду переговорного процесу (1986-1994), а від так не враховують повною мірою умови нової

економічної реальності. З огляду на це, успішне завершення Дохійського раунду стає ще більш важливим для розвитку світового господарства у контексті посилення протекціонізму.

Висновки

Зміни в торговельній політиці, посилення протекціонізму, погіршення світового фінансового середовища, посилення геополітичної напруженості посилюють основні ризики розвитку світового господарства в сучасних умовах. Відповідно, національні уряди активно застосовують широкий інструментарій задля забезпечення економічного зростання та відповідного рівня конкурентоспроможності своїх економік при одночасному забезпеченні національної безпеки.

В умовах нової економічної реальності торговельні обмежувальні заходи активно застосовують, як розвинуті країни, так і країни, що розвиваються. Потенціал лібералізації тарифних інструментів вичерпується, а від так, посилення протекціонізму у подальшому буде відбуватись через розширення нетарифних обмежень. Нетарифні бар'єри та обмеження впливають на сегментацію ринків, на узгодження яких спрямована дія усіх переговорних процесів, як на регіональному, так і на багатосторонньому рівнях.

Нерозв'язаність проблем, пов'язаних із багатостороннім механізмом регулювання торговельно-економічних відносин, уповільнення Дохійського раунду переговорного процесу, активізація регіональних ініціатив та активізація практик укладання двосторонніх регіональних домовленостей вимагатимуть постійного оновлення та перегляду торговельно-економічних політик як на рівні національних суб'єктів, так і інтеграційних об'єднань країн.

Недискримінаційна, відкрита, справедлива багатостороння торговельна система, є найважливішим фактором стимулювання економічного росту та розвитку у всьому світі. У той же час, існуюче в світі різноманіття регуляторних механізмів захисного характеру дозволяє визначити, що на сегментацію ринків все більше впливають нетарифні бар'єри та обмеження, на узгодження яких спрямована дія усіх переговорних процесів, як на регіональному, так і на багатосторонньому рівнях. Головними умовами успішності таких переговорів стає досягнення прозорості торговельної політики та відповідних регуляторних заходів, що вимагає розробки нових механізмів співпраці. Нові механізми співпраці мають ґрунтуватись на транспарентному механізмі розвитку регіональних торговельних угод в межах багатосторонньої торговельної системи.

Abstract

Despite the liberalization of trade regime in the world, protectionism grows gradually and national governments actively apply various trade instruments including the protection instruments that also allow strengthening the protectionism of the world trade. At the same time, the existence of rules and regulations of the WTO did not allow for its rapid dissemination. Less active multilateral negotiations that take place under the auspice of the WTO with simultaneous enhancement of regional arrangements make the revision of trade policies at the level of national entities and integration associations of countries more relevant.

The article suggests studying modern trade measures applied by national governments for the implementation of trade and economic policy in crisis and post-crisis conditions for the world trade development. In addition to anti-crisis measures aimed at restoration of expansion of economic activity, national governments actively implement protective measures (new limitation of imports, fiscal measures, anti-dumping procedures etc.) which led to the enlargement of trade barriers and intensification of protectionist tendencies of national trade and economic policies. Protectionist tendencies do not become less popular even due to the gradual growth of the world trade up to the level of crisis ratio.

Non-discriminative, transparent, fair and multifaceted trade system is the most important factor for stimulating economic upturn and worldwide development. Non-tariff barriers and limitations impose more and more influence on market segmentation, which every negotiations seek to coordinate at both regional and multilateral levels. Main conditions for success of such negotiations are the transparency of trade policy and certain regulatory measures that require development of new mechanisms for cooperation based on transparent mechanism of development of regional trade agreements in terms of multilateral trade system.

Список літератури:

1. Baldwin R. The Collapse Of Global Trade, Murky Protectionism, And The Crisis: Recommendations for the G20 / R. Baldwin, S. Evenett. – London: Centre for Economic Policy Research, 2009. – 103p.
2. Watson W. Regulatory Protectionism: A Hidden Threat to Free Trade / W. Watson, J. Sallie. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ssrn.com/abstract=2261174>.
3. International Trade After the Economic Crisis: Challenges and New Opportunities. – N.Y.: United National Publication, 2010. – 144p.

4. Protectionism in the 21st Century. National Board of Trade Sweden. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kommers.se/In-English/Publications/2016/Protectionism-in-the-21st-century/>.
5. World Economic Situation and Prospects as of mid-2012. UNCTAD. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/index.shtml>.
6. Economic Report of the President. Transmitted to the Congress. Together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers. – United States Government Printing Office Washington, 2010. – 458p.
7. Trade and Development Report 2011. Post-crisis policy challenges in world economy. – Geneva: UNITED NATIONS, 2011. – 224 p.
8. Report On G20 Trade Measures (Mid-October 2017 To Mid-May 2018). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/news_e/news18_e/g20_wto_report_july18_e.pdf.
9. Compendium of Issues Related to Regional Trade Agreements // World Trade Organization. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_negoti_e.htm.
10. Regional Trade Agreements Information System. WTO. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rtais.wto.org/>.

References:

1. Baldwin, R., & Evenett, S. (2009). The Collapse Of Global Trade, Murky Protectionism, And The Crisis: Recommendations for the G20. London: Centre for Economic Policy Research [in English].
2. Watson, W., & Sallie, J. (2013). Regulatory Protectionism: A Hidden Threat to Free Trade. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2261174> [in English].
3. International Trade After the Economic Crisis: Challenges and New Opportunities. N.Y.: United National Publication [in English].
4. Protectionism in the 21st Century. National Board of Trade Sweden. Retrieved from <https://www.kommers.se/In-English/Publications/2016/Protectionism-in-the-21st-century/> [in English].
5. World Economic Situation and Prospects as of mid-2012. UNCTAD. Retrieved from <http://www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/index.shtml> [in English].
6. Economic Report of the President. Transmitted to the Congress. Together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers. United States Government Printing Office Washington [in English].
7. Trade and Development Report 2011. Post-crisis policy challenges in world economy. Geneva: UNITED NATIONS [in English].
8. Report On G20 Trade Measures (Mid-October 2017 To Mid-May 2018). Retrieved from https://www.wto.org/english/news_e/news18_e/g20_wto_report_july18_e.pdf [in English].
9. Compendium of Issues Related to Regional Trade Agreements. World Trade Organization. Retrieved from http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_negoti_e.htm [in English].
10. Regional Trade Agreements Information System. WTO. Retrieved from <http://rtais.wto.org/> [in English].

Посилання на статтю:

Булатова О. В. Тенденції розвитку національних торговельно-економічних політик в сучасних умовах / О. В. Булатова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2018. – № 4 (38). – С. 5-11. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No4/5.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.2352214.

Reference a Journal Article:

Bulatova O. V. Tendencies of development of national trade and economic policies under current conditions / O. V. Bulatova // Economics: time realities. Scientific journal. – 2018. – № 4 (38). – P. 5-11. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No4/5.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.2352214.

